

Akademisk kommunikation

Diskussionspapir til Castor seminar 7.3.07, sociologi, AAU

Reinbacher, Gunnar Scott

Publication date:
2007

Document Version
Også kaldet Forlagets PDF

[Link to publication from Aalborg University](#)

Citation for published version (APA):
Reinbacher, G. S. (2007). *Akademisk kommunikation: Diskussionspapir til Castor seminar 7.3.07, sociologi, AAU.* (s. 1-7). Aalborg Universitet.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal -

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at vbn@aub.aau.dk providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Akademisk kommunikation.

Diskussionspapir til CASTOR mødet den 7 marts 2007 på sociologi AAU.

Bidrag til debatten omkring rekonstruktion af de akademiske kommunikationsformernes omfangslogiske status teoriehistorisk og i en moderne tid.

Nærværende bidrag tilsigter ikke at være en færdig forståelse af akademisk kommunikation, men nogle personlige refleksioner omkring temaet i en moderne tid med tanker tilbage for bedre at kunne forstå.

Jeg anmoder meget om, at vi kan diskutere problemstillingerne uden at det skal tages personligt. Når jeg ser tilbage på specielt perioden fra 1972-1978 på RUC var den karakteriseret ved, at vi kunne diskutere og kritisere hinandens arbejder ihukommende gode fagpolitiske standarder for akademisk kommunikation.

Jeg har forstået oplægget fra CASTOR på en sådan måde, at det kan vi fortsat og jeg håber derfor på en god diskussion omkring akademisk kommunikation og på at vi kan komme bare en smule længere i processen med at skabe et åbent fagkritisk miljø i CASTOR.

Den funktionelle kommunikation er kun det ydre lag af det éndimensionale univers, hvori mennesket bliver opøvet til at glemme – til at oversætte det .negative til det positive, så at han stadig kan fungere, degraderet, men dog stadig i form og ved nogenlunde godt helbred. De to institutioner, talefrihed og tænkefrihed, stiller sig ikke hindrende i vejen for den åndelige koordinering med den bestående virkelighed. Det, der finder sted, er en altomfattende omdefinering af selve tænkningen, af dens funktion og indhold. Den enkeltes koordinering med det samfund, han lever i, rækker langt ind i de lag; af sindet, hvor selv de begreber udarbejdes, som har til formål at fatte den bestående virkelighed. Disse begreber bliver hentet fra den intellektuelle tradition og oversat til operationelle udtryk – en oversættelse, som har den virkning at nedsætte spændingen mellem tanke og virkelighed ved at svække tankens negative kraft. Herbert Marcuse: *Det Éndimensionale menneske*, p.118 ,1969.,

Livets sociale grundlag og menneskenes syn på samfundet ændredes på afgørende måde ved den nyere tids tærskel. Man fandt, at naturlige love beherskede menneskehedens historie, årsagssætninbgen blev indført i samfundsbetragtningen. At udforske og gennemskue naturens love er det første trin, at beherske dem og selv at fremkalde årsager til forudberegnete virkninger er det næste. Theodor Geiger: *Samfund og arvelighed*, Martins forlag 1935, p. 7.

Nærværende bidrag til en diskussion af akademisk kommunikation tilsigter ikke at give en udtømmende bestemmelse af emnet, men snarere nogle mere specificerede vinkler, der søger at komme ind til kernen i nogle af de aktuelle problemer i akademisk kommunikation på et moderne universitet, såvel som en teoriehistorisk refleksion der skal virke som pædagogisk katalysator. Det nøglebegreb jeg finder interessant i akademisk kommunikation er **Validitet** idet vi har at gøre med diskurs omkring videnskabeligt arbejde. Derfor centrerer mit oplæg sig omkring dette nøglebegreb samt underbegreber.

Når vi som sociologer agerer som forskere, formidlere og undervisere er vi underlagt nogle etiske retningslinier der skal virke som bærere af den videnskabelige kommunikation. Det danske samfundsvidenskabelige forskningsråd har retningslinier der er gældende for de forskere som får støtte. Sociologer i den internationale verden er undergivet "ISA - Code of Ethics" iøvrigt de retningslinier vi bruger i undervisningen på sociologi i Aalborg 3 semester.

Jeg vil i mit oplæg her tage udgangspunkt i disse retningslinier for at se hvor langt vi kommer i emnet "akademisk kommunikation". Reglerne er strammet op i udgaven fra 2001 (http://www.ucm.es/info/isa/about/isa_code_of_ethics.htm). Nedenstående er egen oversættelse og fortolkning.

- **Indledning**

- Sociologer arbejder for en valid videnskabelig produktion af viden baseret på gode forskningstraditioner
 - At beskytte grupper og individers velfærd
 - At guide andres ISA medlemmer i etisk adfærd
- Hver sociolog supplerer regler med egne baseret på egne kulturelle værdier, men uden at revoltet ISA regler og for at inspirere til den højeste adfærdsstandard
- Effektiviteten af reglerne baserer sig på selvdisciplin og selvkontrol

- **Sociologi som et felt for videnskabeligt studie og praksis.**

- Sociologer forventes at samarbejde lokalt uden skelen til nogen form for diskrimination på køn, sprog, religion m.v.
- Kollektivt arbejde og udveksling er nødvendigt for sociologer for at opnå målene. Sociologer forventes at tage del i diskussion af eget arbejde såvel som andres.
- Sociologer skal være klar over, at resultaterne af deres arbejde kan have en effekt på samfundet.
- Ingen sociologisk antagelse bør præsenteres som indiskutabel sandhed.
- Sociologer skal handle for at vedligeholde integriteten af egen disciplin, men skal være åben over for grundlæggende kritisk refleksion af eget grundlag.
- Principper for åbenhed, kritik og respekt for alle videnskabelige perspektiver skal følges af alle sociologer i deres undervisning og professionelle praksis.
- Sociologer forventes at beskytte deres studenter og klienters rettigheder.

- **Forskningsprocedyrer.**

- Sponsorer
 - Forskere bør ikke acceptere sponsorat der begrænser deres videnskabelige dømm- og udsagnskraft
 - Sponsorer skal informeres om forskningens guidelines og deres egen risiko ved at deltage i forskningen.
 - Sociologer bør ikke underordne sig sponsoreres politiske interesser og bør ikke deltage i aktiviteter der understøtter udemokratiske eller diskriminerende mål
 - Aftaler mellem sponsorer og forskere bør være skriftlige.
- Omkostninger og belønning
 - Sponsorater skal bruges udelukkende til det formulerede formål
 - Forskere skal ikke konkurrere med hinanden med unfair taktik
- Data indsamling.
 - Forskere skal være åbne over for de metoder og procedurer der anvendes

- Sikkerhed, anonymitet og privatliv skal respekteres uanset forskningsmetode
 - Forskere der får adgang til dataarkiver skal respektere fortrolighed
 - Tilsagn fra informanter skal være garanteret på forhånd.
- **Publikation og kommunikation af data.**
 - Forskeren skal have rettigheder til indsamlede data eller rimelig kompensation
 - Forskeren har ret til at publicere resultater
 - Forskeren har krav på, at deres resultater ikke manipuleres eller tages ud af deres sammenhæng af sponsor
 - Bidragsydere, teknikere m.v. der har været væsentlige for publikationen skal anerkendes heri.
 - Databaser m.v. er ikke offentlige under forskningsprocessen, men skal være det i rimelig tid efter afslutning af forskningen
 - Når forskningsresultater er publiceret, tilhører de det offentlige rum og kan være genstand for kritik af andre forskere.
 - **Ekstra – videnskabelig brug af forskningsresultater.**
 - Forskningsresultater kan være af offentlig interesse, men forskeren skal have ret til at kritisere og kommentere forsimplet og misvisende brug af egne forskningsresultater.
 - Forskerne skal være meget omhyggelige med at afstå fra at påberåbe sig ekspertise på områder, hvor de ikke har den fornødne forskningsdybde specielt i forbindelse med debat i det offentlige rum.

Ovenstående rammebetingelser for den akademiske aktivitet er en række normative rammebestemmelser som det enkelte forskningsmiljø eller de enkelte forskere bør forholde sig til og operationalisere til gode konkrete retningslinier for fx forskningen i Castor. Det er muligvis den aktivitet vi er i gang med og som dette oplæg er et af flere indspark til.

Det moderne universitet har i sin struktur ændret karakter. Universitetet er blevet ”underlagt” ministeriet mere direkte gennem en ekstern bestyrelse og ved at den bestyrelse ned igennem hierarkiet ansætter lederne og formulerer politikkerne. En flerhundredårig tradition er brudt. Det betyder ikke nødvendigvis, at vi får et dårligere universitet, men vi får et andet universitet.

Men hvad betyder det så for de ovennævnte rammebestemmelser for den akademiske kommunikation. Kan vi ufortrødent arbejde videre efter de retningslinier, de er jo trods alt normative og i den forstand, hvis ikke de bestemmes konkret, relativt uskadelige for kommunikationen, men hvis vi ser ind på det moderne universitet er der en række gule og røde lamper der åbenlyst lyser op.

Vi har i de sidste måneder haft en diskussion af forskningsfrihed og arbejdsmiljø, både strukturelt og ret konkret fx forslaget om oprettelse af en universitetslærerforening som en ”spiller” i forhold til universitetets udviklingsmodel og processer.

For undertegnede står der nogle centrale begreber til diskussion:

- **Forskningens subjektivitet eller fraværet af objektivitet**
- **validitet**
- **åbenhed**
- **dokumentation**
- **diskurs**
- **ligeværdighed**

Forskningen foregår i en politisk og videnskabelig organisation og det præger naturligvis forskningen. Der vil være en række humane, politiske og værdimæssige orienteringer og afgrænsende bestemmelser omkring forskningens interesser, her er vi vel på sikker grund endda med Webers bestemmelser. Når det kommer til selve forskningsstrukturen og processerne må vi vel erkende, at også på dette punkt kan vi ikke, som Weber måske ønskede opstille en objektiv proces. Forskningen er i stor udstrækning også i processerne influeret af forskeren, politiske og økonomiske interesser, sponsorer m.v. Der er i de senere år brugt et begreb som skyggeforskere der illustrerer, at forskerne ikke selv har produceret forskningsresultaterne, men fx industrien og forskerne har lagt navn til. Det er et udpræget fænomen inden for sundhedsvidenskab. Der har også været diskussioner omkring forskningens subjektivitet/objektivitet inden for socialvidenskaberne. Det var i stor udstrækning det fænomen som der blev forsket i fra perioden 1960-1980. Her skal blot anføres enkelte referencer (Skjervheim 1971, Enerstvedt 1971, Habermas 1968, 1973, Wright Mills 1959, Therborn 1974, Girndt 1967, Reinbacher 2003). Konsekvensen er nødvendigheden af en langt mere kritisk tilgang til videnskabelig litteratur.

Validitet fordi forskningens videnskabelig står og falder med evnen til at dokumentere valide forskningsdesigns, både internt og eksternt. Dette forhold kan påvirkes af forskerens habitus, det moderne universitets ressourcer, sponsoreres interesser m.v. Sådan som jeg ser det er **Validitet** nøglebegrebet i moderne forskning. At dokumentere forskningsresultater på intern og extern validitet kan formuleres som forskerens videnskabelige selvangivelse og kollegers mulighed for at deltage i en videnskabelig diskurs omkring resultaterne.

Åbenhed omkring forskningens rammebestemmelser og åbenhed omkring alle de elementer der indgår bestemmende i forskningen er at invitere kolleger inden for i forskerens videnskabelige værksted, så man kan se den mere konkrete udformning af de videnskabelige metoder, de eksplicit formulerede ontologier og epistemologier der er grundlaget for forskningen. Her inviterer forskeren til diskurs omkring forskningsmetodologi som en tiltrængt akademisk kommunikationsform.

Dokumentation af forskningsdesign, metodologi, metoder, videnskabelige procedurer og samplingsteknikker m.v. er af helt afgørende betydning. Jeg ser dette som en nødvendighed på alle niveauer, ikke blot i forskningsprojekter, men ligeledes i de studerendes specialer, Ph.d. m.v. I de relativt mange specialer jeg er stødt på er der en mangel på dokumentation af designs og analysemetoder. Det betyder konkret, at det er vanskeligt bestemme kvaliteten af de konkrete kvalitative analyser. Jeg har ved flere lejligheder efterlyst en diskussion heraf som "akademisk kommunikation" og gør det hermed igen. Når jeg ser på de mange videnskabelige artikler i fx ugeskrift for læger er der tydeligt mangel på dokumentation af samplingsprocedurer og reelt svage samples for undersøgelserne. Alligevel fremstår artiklerne som videnskabelige randomiserede klinisk kontrollerede undersøgelser (RCT). Cochrane Centret i Kbh. har i adskillige metaanalyser dokumenteret dette problem der viser sig som manglende evidens i metaanalyserne, hvor man sammenholder en række delanalyser.

Dokumentation af guidelines og forskningsprotokoller (Yin 2003) muliggør en vurdering af forskningens validitet og hvor problemerne ligger og dermed en styrkemåling af forskningsresultaterne.

Diskurs som en del af den akademiske kommunikation. Tematiseringerne i Castor er en del og en konstruktiv del af den akademiske kommunikation, det er et forum, hvor der kan udveksles synspunkter og modstillinger. Men for mig er diskursen ikke holdt udelukkende til akademiske dyder, men er i høj grad politisk eller i det mindste fagpolitisk og skal forstås i en "tid".

- diskursen på Sociologisk i Kbh. i slutningen af 60'erne og begyndelsen af 70'erne var jo netop karakteriseret ved en faglig uenighed der krævede en nødvendig overskridelse af almene borgerlige akademiske dyder henimod en fagpolitisk kommunikation omkring bestemmelse af sociologiens genstandsfelt, dens teorier og metoder. Det handlede i bund og grund omkring forholdet mellem samfund og erkendelse af samfundet, herunder udvikling af forholdet mellem erkendelse og interesse (Habermas 1968). Alle de senere processer omkring lukningen af Sociologisk Institut er jo ligeledes en form for akademisk magtkommunikation.
- Diskursen på RUC i perioden 1972-78, den periode, hvor jeg var ansat er ligeledes præget af meget politisk akademisk kommunikation. På RUC var den akademiske kommunikation ved at resultere i institutionens lukning, så vi ser igen, at kommunikation, interesser, fagkritik og magt interagerer og skaber et rum for beslutninger og udvikling.
- Diskursen på AAU i de senere år og på samf i det hele taget er præget af andre elementer end det oplevede for 30år siden. Når jeg i dette oplæg er startet med Marcuse er det med god grund fordi den systemiske endimensionalitet som han fokuserer på i en eller anden forstand, i ændret form, muligvis kan genfindes som elementer eller brokker af elementer i de moderne processer. Jeg er meget usikker på diskursens paradigmatisk karakter, dens indhold, dens form, processerne og de politiske og fagpolitiske elementer. Det tilhører måske eftertiden at foretage de analyser, under alle omstændigheder finder jeg det meget konstruktivt, at vi kan tematisere det her i Castor miljøet forhåbentlig med de dyder som Antje beskriver i hendes oplæg omkring "anerkendelse, respekt, kritik og jokes".

Ligeværdighed er nok et af de nøglebegreber som jeg vil lægge megen vægt på i mit oplæg her, respekten for andre kolleger og respekten for andre synspunkter. Problemet er, at når vi når nogle grænseværdier, nogle interessenkonflikter antager kommunikationsformerne politiske og magtmæssige synlige og usynlige former og ligeværdigheden overskrides. I en demokratisk akademisk kommunikation bør ligeværdighed anerkende "ISA codes" og en god standard for praktisk kommunikation. Ligeværdigheden betyder også, at vi kan diskutere i Castor miljøet de her problemstillinger uden at de gøres personlige, at vi kan genetablere en kritisk diskurs og respektere hinandens forskelligheder, være intellektuelt kritiske, men respektere hinanden i vores forskelligheder.

Referencer.

Marcuse, Herbert (1969): Det èndimensionale menneske, Gyldendals uglebøger.

Geiger, Theodor (1935): Samfund og arvelighed, Martins forlag.
Geiger, Theodor (1948): Klassesamfundet i Støbegryden, G.E.C. Gads forlag.
Skjervheim, Hans (1971): Deltagare och Åskådare, Verdandi debat.
Enerstvedt, Regi Th. (1971): Den Intellektuelles dilemma, Forlaget Ny Dag.
Habermas, Jürgen (1968): Technik und Wissenschaft als Ideologie, Suhrkamp.
Habermas, Jürgen (1973): Legitimationsprobleme im Spätkapitalismus, Suhrkamp.
Mills, C. Wright (1959): The Sociological Imagination, Oxford University Press.
Therborn, Göran (1974): Swcience, Class and Society, Revo Press AB Göteborg.
Girndt, Helmut (1967): Das sociale Handeln als Grundkategorie erfahrungswissenschaftlicher Soziologie, J.C.B. Mohr Tübingen.
Reinbacher, Gunnar (2003): Kritisk sociologi og kapitallogik I en moderne tid, I Jacobsen, Michael
Hviid (red): Sociologiske visioner p. 24-39, Systime.
Yin, Robert K. (2003): Case Study Research, design and methods, Sage.

Internetreferencer.

(http://www.ucm.es/info/isa/about/isa_code_of_ethics.htm).